

DIREKTE AVSKRIFT FRA HADELAND AVIS 20, 02, 1947

Hadeland og Lands forhørsrett finner at liket av Paul Staksrud burde vært obdusert straks det ble funnet.

Og var det gitt melding til politiet på et tidligere tidspunkt ville mange misforståelser vært avverget. Distriktsjefen for HS har erklært at det ikke var meningen å holde hendelsen skjult.

Men en var ikke på det rene med om saken skulle behandles av de militære eller sivile myndigheter.

Peder Staksrud var i god tro da han festet lit til sin svigerinnes uttalelser.

Retten finner det derfor rimelig at han begjærte rettslig forundersøkelse åpnet.

Forundersøkelsen har godtgjort at det intet er å bebreide Jens Gjerdingen.

Hadeland og Lands forhørsrett ved dommerfullmektig Buttingsrud har, som nevnt i siste nummer, nå avsagt kjennelsen i Paul Staksrudsaken. Vi har tidligere gjengitt resultatet av sakens behandling og et kort utdrag av kjennelsens ordlyd, men da saken har vært omfattet med levende interesse både i og utenfor bygda, og kjennelsen er et verdifullt dokument til belysning av hendelsene omkring frigjøringen, tar vi med et mere utførlig referat av dommerfullmektig Buttingsruds klare og greie redegjørelse for saken.

Det heter i kjennelsen bl.a.:

Peder Staksrud trekker
saken tilbake.

Den 9. mai 1945 ble Paul Staksrud skutt ved Bikkjetjernshytta i Gran almenning på vestsiden av Randsfjorden. Den 25. mai 1945 ble det holdt rettslig likskue på Bikkjetjernshytta etter begjæring fra politiet. Likskuet ble administrert av den konstituerte sorenskriver i Hadeland og Land. Etter at dette var tilendebrakt ble liket av Paul Staksrud bragt ned til bygden. Liket ble funnet ca 40 meter sydøst for Bikkjetjernshytta dekket med mose. Liket ble ikke obdusert.

Politiet satte igang etterforskning som ble avsluttet ved riksadvokatens beslutning av 7. mai 1946 hvorefter saken ble henlagt på grunn av bevisets stilling.

I brev av 17. juli 1946 fra Peder Staksrud (avdøde Paul Staksruds bror) til Hadeland og Land forhørsrett meddelte han at han aktet å forfølge saken i medhold av straffeprosessloven paragraf 94, jfr. paragraf 433 og begjærte rettslig forundersøkelse åpnet. Begjæringen ble tatt til følge.

-2-

Den 7. oktober 1946 framsatte Jens Gjerdingen - som var den som avfyrte det drepende skudd mot Paul Staksrud - begjæring om at forundersøkelsen skulle stanses og at saken skulle behandles av den militære påtalemyndighet og i henhold til lov om rettergangsmåten i militære straffesaker av 29. mars 1900 med endringer senest av 2. juni 1944. Denne begjæring ble ved kjennelse av Hadeland og Land forhørsrett av 21. oktober 1946 ikke tatt til følge. Gjerdingen begjærte seg samtidig siktet under den rettslige forundersøkelse, hvilken begjæring ved den ovennevnte kjennelse ble tatt tilfølge.

Da vitneførslen og granskningen var tilendebragt, nedla siktedes forsvarer, overrettssakfører Ole Borge påstand om at sak ikke tilstedes reist ved lagmannsrett og at Peder Staksrud tilpliktet å betale saksomkostninger til det offentlige og til siktede.

Ved brev av 22. januar 1947 til Hadeland og Land forhørsrett meddeler Peder Staksrud at han lar saken falle fordi han mener han er blokert for juridisk bistand. Samtidig gjentok han størsteparten av de påstander han opprinnelig hadde framsatt.

Ved brev til Hadeland og Land forhørsrett av 11. februar 1947, meddeler Peder Staksrud at han trekker alle sine beskyldninger eller påstander tilbake og at han lar saken falle.

Retten fortsetter sitt arbeid.

R e t t e n finner tiltross for Peder Staksruds siste brev til forhørsretten, inngående å burde drøfte alle framsatte beskyldninger og påstander, og hva som under forundersøkelsen er framkommet til å belyse de framsatte påstander.

De framsatte påstander var:

1. Paul Staksrud ble frastjålet gummistøvler, armbåndsur, lommebok inneholdende kr. 300.-, portemone med endel småpenger og en krøllet 10-krone, dobbeltløpet haglegevær, ryggsekk, turkjele, regnslag, tøfler, tollekniv og lommekam.
2. Paul Staksrud ble før han døde torturert (eventuelt pint).
3. Paul Staksrud ble myrdet.

-3-

5. (Dette skal vel være 4)

Det er sammenheng mellom
Paul Staksruds og Michael
Staksruds dødsfall.

Disse beskyldninger ble også framsatt overfor
påtalemyndigheten og etterforskning ble foretatt på det grunnlag.

Det påståtte tyveri.

Ad. 1.

Under forundersøkelsen er det bragt på det rene at vesentlige
av de ting som ble påstått stjålet er innlevert til lensmannen i
Jevnaker. Som bevis herfor er framlagt kvittering fra lensmannen
i Jevnaker. Kvitteringen er dokumentert og vedlagt rettsboken som
bilag nr. 1. Ifølge kvitteringen er alle de i påstanden nevnte
gjenstander med unntagelse av en krøllet 10-krone, turkjele,
regnslag, tøfler, tollekniv og lommekam levert til lensmannen.

Forsåvidt angår de gjenstander som ikke er levert til
lensmannen, hevder såvel siktede som vitne Olav Tokerud (vitne nr.
22) at de overhodet ikke har sett de nevnte gjenstander.
Fornæmede Peder Staksrud hevder at Paul Staksrud hadde de nevnte
gjenstander med seg til skogen, men innrømmer at han selv ikke har
noe kjennskap til det, men bare har hørt det av avdødes hustru
Adele Staksrud. Retten finner ikke bevis ført for at Paul
Staksrud virkelig hadde de nevnte gjenstander hos seg da han ble
skutt. Det må videre ansees som helt utenkelig at siktede skulle
ha satt seg i besiddelse av de sistnevnte gjenstander uten å
levere dem til lensmannen, når man sammenholder disse tings
bagatellmessige verdi med verdien av de ting som ble levert til
lensmannen.

Retten finner i henhold til det som foran er anført, at det
nevnte forhold ikke kan medføre at strafferettsak reises mot
siktede.

Bare et kulehull i hodet.

Ad. 2.

Hva angår påstanden om at Paul Staksrud før han døde ble
torturert eller eventuelt pint og om at det var enn ett kulehull i
liket, er vitneforklaringene tildels motstridende. Retten finner
det imidlertid ikke nødvendig å drøfte de gitte forklaringer,
idet forholdet må ansees som fullstendig klarlagt gjennom den
foretatte obduksjon. Fornæmede har påstått at det var to
kulehull i likets hode og at begge øynene var slått ut. Det er

imidlertid på det rene at fornærmede selv ikke har sett liket, men at han utelukkende bygger på fru Adele Staksruds utsagn. Hun er sammen med vitne Lars Smedsrud (vitne nr. 7) den eneste som har sett liket avklædt. Begge de to sistnevnte vitner hevder at det var kulehull i likets venstre tinning, mens alle de andre vitner som har sett liket (ikke avklædt) hevder at noe slikt kulehull ikke fantes. Retten finner forøvrig dette av mindre betydning da det ved obduksjonen den 20/11 1946 ble vitenskapelig fastslått at det ikke fantes med enn ett kulehull i likets hode. De sakkyndiges erklæring er vedlagt rettsboken som bilag nr. 13.

Med hensyn til dette ene kulehull er vitneforklaringene meget motstridende, idet det dels hevdes at kulen hadde gått inn i øyet (antageligvis det høyre) og ut i nakken eller bakhodet dels omvendt. Også dette spørsmål er klarlagt ved obduksjonen, idet det ved denne ble fastslått at kulen var gått inn forfra (det kunne ved obduksjonen ikke fastslås om den var gått inn gjennom høyre eller venstre øye). De sakkyndige konkluderer med at det er s i k k e r t at kulen har gått ut i bakhodet.

Det er videre påstått at det var et kulehull i likets venstre lår. Vitne fru Staksrud hevder bestemt at så var tilfelle, mens vitne Lars Smedsrud sier at der var en mørk flekk, men han kan ikke si om der var noe hull. De sakkyndige kunne ved obduksjonen ikke finne tegn til skuddsår på venstre lår, og uttaler at det etter deres mening ville vært tydelig merke av en slik skuddkanal om den hadde vært der.

I henhold til de sakkyndige erklæring og de innhentede vitneprov finner retten det bevist at det ikke var mer enn ett kulehull i liket. Forsåvidt dette kulehull angår er det bevist at kulen har gått inn forfra og ut i bakhodet.

Påstanden om mishandling.

Med hensyn til de framsatte påstander om at Paul Staksrud var mishandlet, er det på det rene at Peder Staksrud har framsatt disse påstander på grunnlag av hva han har hørt av fru Adele Staksrud. Hva angår påstanden om at øynene skulle være slått ut, hevder fru Staksrud at så var tilfelle, mens hun ikke får medhold heri av de øvrige vitner. Vitnene er riktignok enige om at øynene var borte, men ikke om årsaken.

Retten finner her å måtte ilegge avgjørende vekt på vitneutsagn fra den lege som bestyrte likskuet (vitne nr. 25), fra adv. Aschim (vitne nr. 18) og fra vitne Jon Greftegreff (vitne nr. 20). Alle disse var tilstede under det rettslige likskue og var

-5-

de som undersøkte liket mest nøyaktig. Vitne Greftegreff uttalte under vitneavhøringen at han til å begynne med antok at det var rotter eller lignende som hadde spist opp øyet, men at han, da han fikk se kulehullet i bakhodet - antok at kulen hadde gått ut ved øyet og revet dette ut. Av rettsboken fra det rettslige likskue framgår det at det krøp fluer og innsekter i og omkring øynene på liket. Dette bekreftes forøvrig av det som er framkommet ved avhøringen av de ovennevnte vitner. De sakkyndige ble under obduksjonen spurt om det var mulig eller sannsynlig at fluer eller innsekter kunne ha spist opp øynenes bløte deler. De svarte dertil at det var både mulig og sannsynlig. De sakkyndige har videre på forespørsel uttalt at det bortsett fra det før nevnte kulehull ikke kan påvises merker eller tegn etter ytre vold i hodet.

Intet bevis for knivrisp.

Fru Staksrud har uttalt at det i likets ansikt var et risp ved neseroten og litt nedover kinnet som etter et knivrisp, lik som det også skulle finnes et slikt merke på halsen. Ingen av de øvrige vitner har imidlertid sett noe slikt merke ved nesen. På halsen er det omtalt et merke i rettsboken fra det rettslige likskue og rettsboken omtaler merket som en dødsfleck. Ingen vitner har sett at huden var beskadiget på det nevnte sted. Vitnet Lars Smedsrud som så liket avklædt, uttaler at huden i k k e var beskadiget.

De sakkyndiges erklæring vedrørende obduksjonen konkluderer med at likets tilstand da obduksjonen ble foretatt var slik, at det var umulig å avgjøre om noen slike merker hadde vært på liket.

Ved å sammenholde vitnenes forklaringer og de sakkyndiges erklæring finner retten ikke bevis ført for at det har vært noe merke som etter et knivrisp på siden av neseroten. Hva angår flekken på halsen, må det ansees helt på det rene at dette var en alminnelig dødsfleck.

Med hensyn til det påståtte merke ved siden av neseroten, er det forøvrig meget mulig at det kan ha vært et slikt merke uten at man derav kan slutte eller på noen annen måte anta at det skyldes mishandling.

Fru Staksrud har påstått at likets maveparti var grønnfarvet med tversgående striper. Med hensyn til farven på mavepartiet, støttes hennes forklaring av vitne Gunnerius Staksrud (vitne nr. 21) som imidlertid uttaler at han ikke så noen striper. Vitne Lars Smedsrud benekter at mavepartiet var grønnfarvet eller at det

-6-

var noen striper. Han uttaler at mavens farve var som vanlig, muligens litt mer rødaktig. Fru Staksrud med støtte av Gunnerius Staksrud hevder videre at mavepartiet var oppblåst. På forespørsel uttalte de sakkyndige at en eventuell grønnfarve samt eventuelle striper og oppblåshet skyldtes forråtnelse og trykk fra overlag eller underlag (f eks klær), dels at folder i huden vil være årsak til slike striper. De sakkyndiges erklæring konkluderer med at den beskrevne tilstand var helt naturlig og at den ikke berettiger til mistanke om vold.

Peder Staksrud har uttalt at det skal ha vært blod på likets benklær og skjorte. Retten finner ikke noe som tyder på at så har vært tilfelle, og finner å måtte legge avgjørende vekt på vitne Greftegreffs forklaring. Han trakk opp skjorten på liket og så da på forsiden endel mørke flekker (brune) som etter hans mening like godt kunne være myr vann som blod.

Intet grunnlag for mistanke
om mishandling.

Fru Staksrud hevdet at fingrene var kløvet på langs. Gunnerius Staksrud hevder at det ikke var tilfelle, men at skinnet var løst på de tre midterste fingrene på en av hendene. Begge de to nevnte hevder at en finger var brukket. Ingen av de andre vitner har sett tegn som kunne tyde på at fingrene var mishandlet.

De sakkyndige erklærer at ingen finger var brukket, men at de antar det har vært en blodinfiltrasjon omkring midtledet av venstre ringfinger som etter et støt av ikke særlig kraftig grad. De uttalte videre at fingrene ikke har vært kløvet. Men hensyn til at skinnet skal ha vært løst på tre fingre, uttaler de sakkyndige at dette kan skyldes at liket lå så lenge ute, idet overhuden løsner tidlig fra fingre og hender, endog som "hansker" som kan trekkes av.

Peder Staksrud hadde hørt at kjønnsorganene skulle vært skåret av liket. De sakkyndige ble anmodet om å undersøke om så var tilfelle. De sakkyndige uttaler: "Penis er ikke avskåret. Hvordan det er med pungen er det umulig å si noe om. Nettopp dette organ hentares hurtig og fullstendig. Vi har erfaring for at dette skjer i slik grad, at det er umulig ved den utvendige undersøkelse å si noe om det er mann eller kvinne vi har for oss"

De to vitner som så liket avklædt, har forøvrig ikke uttalt noe om at kjønnsorganene var borte, hvilket sikkert ville vært skjedd om så var tilfelle.

Ved å sammenholde alle vitneforklaringene med hverandre og

-7-

med de sakkyndiges erklæring, er retten kommet til at det overhodet ikke finnes noe grunnlag som berettiger til mistanke om at Paul Staksrud er blitt mishandlet, hverken før eller etter dødsfallet. Med hensyn til blodinfiltrasjonen omkring midtledet på venstre ringfinger, kan intet bestemt sies om årsaken, men der er jo overveiende sannsynlig at fingren kan ha fått et støt idet Staksrud falt etter skuddet eller den kan ha fått et slag mens det ble kjempet om geværet.

Alt tyder på at Peder Staksrud har framsatt sine påstander om tortur eller mishandling på grunnlag av uttalelser fra fru Adele Staksrud. Når man tar i betraktning at liket har ligget ute i tre uker før det ble bragt ned til bygden, er det forståelig at fru Staksrud, som - etter hva som er framkommet under vitneførslen - var i sterk affekt, har utlagt de merker på liket som skyldes naturlige årsaker til å være merker etter mishandling. Hun har så medelt dette videre til Peder Staksrud, som på grunnlag herav er framkommet med sine påstander.

Det drepende skudd.

Ad. 3.

Det er etter vitneføringen og siktedes egen forklaring på det rene at det var siktede som avfyrte det drepende skudd mot Paul Staksrud .

Peder Staksrud har hevdet at siktede ikke var berettiget til å foreta arrestasjonen av Paul Staksrud. Retten finner å måtte drøfte dette spørsmål først. Vitne Oskar Hasselknippe (vitne nr. 2) var distriktsjef i D. 14 av Mil.org. Han har forklart at det område som siktede hørte til ikke hadde fått forbindelse med distriktpolisjefen. Ordningen med hensyn til arrestasjoner var etter vitnets forklaring den, at politiet skulle arrestere vanlige NS-medlemmer, mens hjemmestyrkene skulle arrestere personell tilhørende NS's væpnede formasjoner, således også personell tilhørende hirden. Det er etter forundersøkelsen på det rene at Paul Staksrud var hirdmann og at dette var kjent av Mil.org., således også av siktede. Det er videre på det rene at Staksrud av Mil.org. var ensett som en meget farlig mann, han karakteriseres av vitne Hasselknippe som hjemmefrontens fiende nr. 1 på Hadeland. Vitnet uttaler videre at han under de foreliggende omstendigheter ville ansett det som en grov pliktforsømmelse av siktede om han hadde unnlatt å gripe inn og arrestere Staksrud.

Retten finner forsåvidt dette punkt angår å legge avgjørende vekt på ovennevnte vitnes forklaring, likesom også retten finner

at det forelå både rett og en plikt for siktede til å gå til arrestasjon under de foreliggende omstendigheter. Det har også vært hevdet at siktede ikke skulle ha adgang til å gripe inn på egenhånd, men skulle ha avventet sine foresattes ordre. Retten kan ikke være enig i et slikt standpunkt. Siktede var troppsjef i hjemmestyrkene og som sådan måtte han være fullt berettiget og også forpliktet til å handle når han fant dette nødvendig av hensyn til hjemmestyrkenes sikkerhet. Det er på det rene at Staksrud ble påtruffet i hjemmestyrkenes oppmarsjområde. Det er som tidligere nevnt på det rene at siktede kjente til at Staksrud var hirdmann og også at han var bekjent med at Staksrud innen hjemmestyrkene ble betraktet som en meget farlig angiver og en farlig mann i det heletatt. Denne antagelse er tilfulle bekreftet gjennom forklaring av vitnene Morio og Fischbach (vitner nr. 26 og 27). Retten er forøvrig av den mening at selv om det senere hadde vist seg at Staksrud i k k e var angiver, måtte siktede likefullt vært berettiget og forpliktet til å gå til arrestasjon.

Hendelsesforløpet under arrestasjonen.

Med hensyn til hendelsesforløpet under arrestasjonen har siktede og vitne Tokerud, som var med ham, forklart seg helt overensstemmende. I henhold til begge forklaringer grep Staksrud, idet han åpnet døren, tak i siktedes gevær med den følge at geværet knekket over i leddet (geværet var sammenleggbart) slik at det var fare for at munningen kunne komme til å vende mot siktede. Siktede slengte så geværet plutselig over med den følge at Staksrud ble vridd over slik at største delen av kroppen var skjult bak veggen. Siktede mente så å skyte Staksrud i høyre skulder som var synlig i døren. Skuddet gikk imidlertid gjennom beitskien i døren og rammet Staksrud i høyre øye så han falt død.

For om mulig å konstatere riktigheten av siktedes forklaring foretok retten åstedsbefaring med rekonstruksjon av hele hendelsesforløpet etter siktedes forklaring. Administrator, rettsvitne, siktedes forsvarer, fornærmede Peder Staksrud og en medfølgende journalist, inntok etter tur Paul Staksruds stilling under rekonstruksjonen av selve hendelsesforløpet. Det viste seg at alle med unntagelse av Peder Staksrud under kampen om geværet kom i samme stilling som Paul Staksrud angivelig var i det øyeblikk skuddet falt. Det er sannsynlig at Peder Staksrud ikke i fornøden utstrekning tok hensyn til det overraskelsesmoment som

nødvendigvis måtte ha foreligget for Paul Staksrud i den aktuelle situasjon, men at Peder Staksrud hadde sin oppmerksomhet henvendt på å unngå å komme nettopp i den oppgitte situasjon.

Peder Staksrud har hevdet at det var umulig at Paul Staksrud kunne ha holdt i geværet i det øyeblikk skuddet falt, idet han hevder at skuddet måtte være avfyrt på minst 1 meters hold. Under åstedsbefaringen viste det seg imidlertid at rundt kuleinnslaget i beitskien var kruttslam. Retten foretok prøveskyting med samme slags gevær og samme slags ammunisjon som siktede brukte, og det viste seg at når geværmunningen ble holdt 19 cm fra veggen ble det overhodet ingen kruttmerker. Når skuddet ble avfyrt fra 10 cm avstand ble det tydelig kruttavsetning. Det må derfor ansees som bevist at skuddet ble avfyrt i en kortere avstand fra veggen enn 19 cm, og da var det ingen umulighet at Paul Staksrud holdt i geværet og likevel kom i den stilling som av siktede forklart.

Siktedes forklaring er riktig.

Retten fant det etter åstedsbefaringen og rekonstruksjonen overveiende sannsynlig at det faktiske hendelsesforløp nødvendigvis må ha vært som av siktede forklart. Ved å sammenholde resultatet av åstedsbefaringen med resultatet av obduksjonen finner retten det helt på det rene at siktedes forklaring angående hendelsesforløpet er overensstemmende med det faktiske forhold. Det viste seg nemlig under åstedsbefaringen at kulen etter å ha passert beitskien måtte ha forandret retning, hvilket under åstedsbefaringen var det eneste punkt som kunne gi anledning til tvil. På forespørsel om det var mulig eller sannsynlig at kulen kunne ha forandret retning idet den passerte Paul Staksruds hode, erklarte de sakkyndige at "det er mulig, og det er i foreliggende tilfelle ikke usannsynlig, da det foreligger en knusning av den tykke stendel til høyre tinningben"

Peder Staksrud og Adele Staksrud har hevdet at det var fullstendig utelukket at Paul Staksrud ville sette seg til motverge under en eventuell arrestasjon, og de har til støtte for denne oppfatning hevdet at Paul Staksrud, før han drog til skogen hadde sagt at hans hensikt var "å komme på jakt en gang til". Retten finner ingen grunn til å tvile på at Paul Staksrud kan ha brukt de nevnte eller tilsvarende ord, men finner ikke derav å kunne trekke den slutning at Staksrud ikke hadde tenkt å undra seg arrestasjon eller eventuelt sette seg til motverge under arrestasjonen. At han ikke har gitt uttrykk for noe sådant

-10-

overfor sin hustru synes ganske naturlig, og kan ikke tas som noe bevis for at hans virkelige hensikt var å gå på jakt. Formålet med hans skogstur er imidlertid av mindre betydning, idet det er på det rene at Staksrud våren 1945 uttalte til Fischbach (vitne nr. 27) at han ville sette seg til motverge og at han heller ville falle død enn levende i hjemmefrontens hender. Retten finner ingen som helst grunn til å dra ovennevnte vitnes uttalelser i tvil, idet det er fullstendig på det rene at Fischbach ikke personlig ville ha noen fordel av å diktet opp en slik historie, liksom det er helt utenkelig at han skulle gjøre det for eventuelt å dekke siktede eller hjemmestyrkene i sin alminnelighet.

Arrestasjonen var berettiget.

Retten finner det som tidligere anført godtgjort at siktede var berettiget til å gå til arrestasjon av Paul Staksrud og den finner det likeledes godtgjort at det faktiske hendelsesforløp er som av siktede beskrevet og at Staksrud satte seg til motverge. Det som gjenstår å drøfte er om siktede ved å avfyre skuddet - som fikk dødelig utgang - har gjort seg skyldig i en straffbar handling.

Siktede har hevdet at han - etterat Paul Staksrud var kommet i den foran beskrevne stilling - bestemte seg for å skyte ham i høyre skulder. Denne var synlig i døråpningen og siktede har hevdet at han mente at geværet var rettet mot skulderen. Peder Staksrud har hevdet at det var utillatelig og unødvendig å skyte i det heletatt.

For å avgjøre spørsmålet om det var nødvendig å skyte i det heletatt må man forsøke å tenke seg tilbake til forholdene slike som de var den 9. april 1945. (Skrivefeil ?. Skal vel være mai). Riktignok var det så at kapitulasjonen var et faktum, men situasjonen var på det tidspunkt så avklart at man med sikkerhet kunne si at kapitulasjonen ville forløpe uten mer eller mindre uroligheter. Under enhver omstendighet må det være klart at siktede idet han gikk til arrestasjon, måtte være forberedt på at Staksrud ville kunne sette seg til motverge, idet han var bekjent med at Staksrud var ansett som en farlig mann. Vitne Tokerud har etter hva såvel siktede som vitnet har forklart stått 6,5 meter unna hytta for å dekke siktede. Det er under forundersøkelsen bragt på det rene at Paul Staksrud var siktede fysisk overlegen. Det må ansees på det rene at det sammenleggbare gevær under kampen brakk sammen slik at munningen truet med å vende seg mot siktede.

-11-

Det må da uten videre være klart at det for siktede måtte framstille seg som om situasjonen for ham var meget truende og at faren var overhengende. Hvorvidt Paul Staksrud ville benytte seg av det om han hadde fått overtaket til å skyte siktede, har selvsagt vært umulig å bringe på det rene, men retten finner dette spørsmål av mindre viktighet, idet det avgjørende må være at siktede i den akutte situasjon virkelig følte seg truet på sådan måte.

Det har selvsagt ikke vært mulig å framskaffe bevis for at siktedes hensikt var å skyte Staksrud i skulderen. På den annen side finner retten ingen grunn til å tvile på at dette har vært siktedes hensikt, idet han - hvis det var hans mening å drepe Staksrud - kunne ha gjort dette på et tidligere tidspunkt, f.eks. med det samme Staksrud åpnet døren, og da kunne det vært gjort uten at siktede selv hadde løpt noen risiko.

Retten finner det med andre ord godt gjort at det var siktedes hensikt å gjøre Staksrud kampudyktig, ikke å drepe ham.

Påstand om drap.

Fornærmede Peder Staksruds påstand var at Paul Staksrud ble myrdet, subsidiært at det forelå drap. Retten finner det av den grunn nødvendig å drøfte handlingen i relasjon såvel til straffelovens paragraf 233 som i relasjon til samme lovs paragraf 228 og 229.

For straffeskyld i henhold til straffelovens paragraf 233, kreves forsett, dvs. en annens død må forsettlig være forvoldt. I henhold til det som foran er anført, finner retten at denne betingelse ikke foreligger og handlingen kan derfor ikke henføres under paragraf 233.

Det spørsmål som da gjenstår å drøfte i forbindelse med dødsfallet, er da om det foreligger noen straffebeleggende overtredelse av straffelovens paragrafer 228 eller 229. For begge paragrafers vedkommende er det en betingelse for straffeskyld at legemsbeskadigelsen er tilføyet forsettlig. Videre kreves for straffeskyld at legemsbeskadigelsen må være rettsstridig. Rettsstridigheten utelukkes bl. a. når skadeforvolderen har handlet i nødverge. Straffelovens paragraf 48 sier at det er "nødverge når en ellers straffbar handling foretas til avvergelse av et rettsstridig begrep, såfremt handlingen ikke overskrider hva det fremstillet seg som fornødent hertil, og det i betraktning av angripes farlighet.....ei heller må aktes ubetinget utilbørlig å tilføye et så stort onde som ved handlingen tilsiktet".

-12-

Det er etter rettens mening på det rene at den pågripelse siktede iverksatte, må ansees som en lovlig sådan, og at Staksruds handling idet han satte seg til motverge må da bli et rettsstridig begrep overfor siktede.

Paul Staksrud var Gjerdingen
fysisk overlegen.

Som tidligere nevnt er det under forundersøkelsen bragt på det rene at Paul Staksrud var siktede fysisk overlegen. I og med at Staksrud fikk tak i geværløpet, finner retten det godtgjort at det for siktede måtte framstille seg som om han var i overhengende fare, idet geværet som før nevnt er av en sammenleggbær type, slik at munningen lett kunne vendes mot siktede og skuddet likevel avfyres. Retten antar at det derfor ikke kan ansees som "ubetinget utilbørleg" av siktede å avfyre et skudd mot Staksruds skulder, men antar derimot at det var nødvendig. At skuddet medførte døden for Staksrud omfattes henhold til det som foran er anført etter rettens mening ikke av siktedes forsett, men skyldes uforutsette omstendigheter og tilfældigheter i forbindelse med kampen. Retten finner derfor ytterligere drøftelser om dette punkt unødvendig. Retten vil imidlertid ikke unnlåte å gjøre oppmerksom på at selv om skuddet var blitt avfyrt mot Staksrud under flukt, ville handlingen i medhold av straffelovens paragraf 48 - etter rettens mening - vært rettmessig, og dette må så meget mer være tilfelle når skuddet ble avfyrt under kampen om geværet. I henhold til det som foran er anført finner retten intet grunnlag for å tilstede sak reist mot siktede forsåvidt dette punkt angår.

Michael Staksruds død.

Forsåvidt Peder Staksruds siste påstand angår, finner retten det ikke nødvendig med noen inngående drøftelse, Forsåvidt Michael Staksruds død angår, er politioverbetjent Konrad Hauge avhørt under forundersøkelsen. Han deltok i etterforskningen i anledning dødsfallet, og har forklart at det ble drevet en meget grundig etterforskning, og at politiets og de sakkyndiges konklusjon var at dødsfallet skyldtes et ulykkestilfelle. Allerede dermed må det være på det rene at det ikke kan være noen sammenheng mellom de to dødsfall, og det er under forundersøkelsen ikke framkommet en eneste ting som berettiger til mistanke om at det skulle være den fjerneste sammenheng mellom de to dødsfall.

-13-

Meldingen til politiet.

Fornærmede har påpekt at liket ble skjult i skogen og at melding ikke ble gitt til politiet før den 25. mai, og mener at dette tyder på at handlingsforløpet ikke har vært som av siktede forklart. Som tidligere anført finner retten det godtgjort at siktedes forklaring er overensstemmende med det faktiske forhold, men selv om retten hadde kommet til et annet resultat, kunne ikke det av fornærmede påpekte forhold fått noen betydning som bevis hverken i den ene eller den annen retning. Det er nemlig bragt på det rene at siktede meldte fra til sin foresatte ca. 10 minutter etter dødsfallet og i og med at han hadde gjort det, kan det ikke bebreides ham at melding ikke tidligere ble gitt politiet, eller at liket ble brakt ned til bygden. Retten er klar over at man etterpå kan se at det var uheldig og kanskje også unødvendig at ikke melding tidligere ble gitt politiet eller liket tidligere ble bragt ned til bygden idet man derved formodentlig ville avverget en stor del av de misforståelser som er oppstått. For retten er imidlertid framlagt en rapport fra D.142, Distriktssjefen, (Bilag nr. 4 til rettsboken) hvorav det framgår at det ikke var meningen å holde hendelsen skjult men at det på grunn av den rådende uklarhet vedrørende kommando- og tjenesteforhold, ikke var på det rene om handlingen skulle behandles av de militære eller sivile myndigheter.

Ser man på unnlatelsen av å melde dødsfallet ut fra den dengang rådende forhold, finner retten ikke engang grunn til å bebreide de ansvarlige at melding ikke ble gitt politiet på et tidligere tidspunkt, selv om man nå kan se at mange misforståelser ville vært avverget om så hadde skjedd.

I henhold til det som foran er anført finner ikke retten noen grunn til å tilstede sak reist ved lagmannsrett mot siktede.

Peder Staksrud har vært
i god tro.

Siktedes forsvarer - som er offentlig oppnevnt - har nedlagt påstand om at Peder Staksrud tilpliktet å betale saksomkostninger til det offentlige og til siktede.

Retten finner det utvilsomt at Peder Staksrud har vært i god tro da han begjærte rettslig forundersøkelse, likesom han må antas å ha vært i god tro da han framsatte sine påstander. Det synes på det rene at han har framsatt sine påstander i henhold til uttalelser fra avdødes hustru som var en av de to som hadde sett

-14-

liket avklædt. Under politiets etterforskning ble liket ikke obdusert, og man kan derfor ikke se bort fra at det var rimelig for Peder Staksrud å feste lit til sin svigerinnes uttalelser. Det er etter rettens mening ikke tvilsomt at liket burde vært obdusert allerede på det daværende tidspunkt. At liket ikke ble avklædt under det rettslige likskue, var etter den forrettende leges utsagn fordi han gikk ut fra at liket skulle obduseres. Det er likeledes på det rene at politiets etterforskning ikke bragte på det rene at de forsvunne gjenstander virkelig var kommet til lensmannen i Jevnaker. ? det også er på det rene at bare et fåtall vitner ble avhørt før saken ble henlagt.

(Denne siste setning er er svært utydelig, og det kan derfor ha blitt noen feil i avskriften)

(De påfølgende 3 spaltelinjene i aviskopien er uleselg)
at Peder Staksrud ? rettslig forundersøkelse åpnet, og finner det - selv om forundersøkelsen viser at påtalemyndighetens avgjørelse av tiltalespørsmålet var riktig - ikke rimelig at Peder Staksrud skal bære omkostningene i forbindelse med forundersøkelsen. I henhold hertil blir saksomkostninger til det offentlige ikke å tilkjenne.

Siktede tilkjent
saksomkostninger.

Anderledes stiller spørsmålet seg når det gjelder saksomkostninger til siktede. På grunn av den alvorlige beskyldning som ble rettet mot ham, må det ansees å ha vært nødvendig for siktede å søke juridisk bistand allerede på det tidspunkt da forundersøkelsen ble besluttet åpnet. Når da forundersøkelsen har vist at det intet er å bebreide ham, ville det være urimelig om han selv skulle måtte bære sine omkostninger i forbindelse med forundersøkelsen, dette så meget mere som det ikke kan sies at s i k t e d e har gitt rimelig grunn til forfølgningen. Forsåvidt dette spørsmål angår henvises forøvrig til Salomensens kommentarutgave til straffeprosesloven side 455. Med hensyn til størrelsen av disse saksomkostninger, må det tas avgjørende hensyn til at offentlig forsvarer for siktede ble oppnevnt i første rettsmøte under forundersøkelsen. Det blir derfor hans utgifter til juridisk bistand før dette tidspunkt samt hans utgifter til reiser i forbindelse med forundersøkelsen han må

-15-

han krav på å få dekket. Retten antar at disse utgifter
skjønnsmessig kan settes til kr. 150.-
